

Žákovský parlament má už více než šedesát procent základních škol

Žákovský parlament je skupina volených žáků jedné školy, zpravidla jsou zastoupeny dvě děti z každé třídy. Ti od spolužáků ve třídách i od učitelů sbírají informace o tom, co by se mohlo ve škole zlepšit. Na pravidelných schůzkách parlamentu – ideálně každý týden – pak řeší, jakým způsobem těmto nápadům vyjít vstříc. Takový systém funguje už na více než šedesáti procentech z celkem 4 155 základních škol v Česku.

Lucie Sýkorová

„Členové parlamentu rozvíjí komunikační a sociální dovednosti, učí se vystupovat před ostatními, vyjadřovat své názory a přebírat odpovědnost za svou práci,“ popisuje učitelka Dana Šimíková, koordinátorka žákovského parlamentu v Základní škole Za Alejí v Uherském Hradišti. „Prostřednictvím parlamentu jsou motivováni ostatní žáci zajímat se o školní prostředí, nejen o vzhled a útulnost školy a okolí, ale také o atmosféru ve škole. Důležitým úkolem parlamentu je rovněž zajišťovat informovanost například celou školou, přenášet informace a náměty ze svých tříd do parlamentu a opačně, setkávat se s vedením školy i se správnými zaměstnanci. Ti pak podněty, které dostanou ze tříd, zpracovávají na svých schůzkách.“

Tuto školu navštěvuje více než 500 žáků a žákovský parlament zde funguje již dvanáct let. Má zhruba čtyřicet členů, kteří jsou voleni na začátku každého školního roku. „Jedná se o zástupce druhých až devátých

tříd. Parlament se skládá ze dvou komor – parlament 1. stupně a parlament 2. stupně. V tomto školním roce máme čtyři koordinátory žákovského parlamentu, setkávání probíhají zpravidla jednou týdně,“ vysvětluje Dana Šimíková.

Základní škola Za Alejí je zároveň Konzultačním centrem pro žákovské parlamenty Zlínského kraje. „Nabízíme zájemcům především možnost navštívit školu a čerpat inspiraci přímo z praxe. Dále škola nabízí metodické materiály jak pro koordinátory žákovských parlamentů, tak pro třídní učitele a učitele občanské výchovy, ale i zápisníky pro členy parlamentu, vše pod záštitou Centra demokratického učení (CEDU),“ vyjmenovává koordinátorka žákovského parlamentu.

Centrum pro demokratické učení (CEDU) vzniklo jako neformální skupina v roce 2007. Od podzimu roku 2013 funguje jako obecně prospěšná společnost. Je jedinou organizací v České republice, která se cíleně a primárně zabývá žákovskými parlamenty. Nabízí školám tréninky pro

Žákovský parlament na ZŠ Chrást v okrese Chrudim začal pracovat před osmi lety.

koordinátory žákovských parlamentů, semináře pro pedagogický sbor nebo tréninky dovedností členů parlamentů formou zážitkových kurzů. Vytvořila také síť s názvem Škola pro demokracii. V ní je v současné době sdruženo 185 škol, které mají žákovský parlament (ŽP). CEDU těmto školám poskytuje metodickou podporu, i osobní podporu a poradenství.

Základní škola Za Alejí zabodovala s Afrikou

CEDU také pořádá soutěž Co dělají školy pro demokracii? V rámci ní se v Senátu České republiky každoročně představí deset vybraných projektů žákovských parlamentů, které děti samostatně zrealizovaly, a které jsou zajímavé i pro ostatní školy. Pozvání do Senátu dostane vždy sedm až osm zástupců žákovského parlamentu, pedagog a zástupce vedení každé z vybraných škol. Veřejnost pak pro tyto projekty může hlasovat na internetu.

Nejinspirativnějším projektem roku 2017 se v této soutěži stal projektový den Afrika žákovského parlamentu

Městský žákovský parlament v Plzni

naučit seniory, upozornit na nebezpečí v kyberprostoru," vysvětluje koordinátorka žákovského parlamentu Eva Halfarová.

V první části projektu v roce 2015 vyrobili žáci lavičku, která posloužila jako symbol setkávání seniorů a žáků školy. Lavička byla slavnostně předána na vernisáži obrázků (*Jak vypadá Tvoje babička?*). Při návštěvě domova seniorů si s nimi žáci povídali, předali jim vyrobené dárky nebo společně vařili. „Žáci připravili recepty, které rádi vaří, a nabídli je seniorům. Babičky zase přispěly svými recepty a zkušenostmi. Dále se věnovali práci na počítačích, žáci pro seniory připravili dotazník Jak znáš svůj počítač? Seznámili je s desaterem bezpečného internetu a společně se v počítačové učebně navzájem učili, co kdo zná, upozorňovali na nebezpečí,“ popisuje Eva Halfarová.

Lavička pro seniory či sbírka na hipoterapii

V Základní škole Opava funguje žákovský parlament již více než deset let. Zúčastnil se například projektů jako Extratřída, Světová škola, Škola pro demokracii, Global schools a dalších. Za projekt Vyrobíme lavičku pro dědečka a babičku získal nominaci na cenu Gratias Tibi. „Parlament se schází každý měsíc, buď u mě v kabinetě, v multimediální učebně, nebo nově v jídelničce u kuchyňky, kterou pomáhá barevně navrhnout a zařídit,“ uvádí Eva Halfarová.

Žákovský parlament Základní školy Opava se věnuje také charitativní činnosti. „V září uspořádal charitativní sbírku pro CPK Chrpa (*Centrum přípravy koní pro hiporehabilitaci*), se kterou spolupracujeme již řadu let. Prodávaly se pohlednice ve tvaru čtyřlístku za dvacet korun. Vybrané peníze jdou na výcvik a nákup koní pro hipoterapii,“ upřesňuje Eva Halfarová.

V říjnu pak následovala sbírka dobrot pro psí útulek v Opavě. V prosinci v rámci akce Čertování proběhl na škole tradiční charitativní bazárek, loni na podporu zookoutku v arboretu. Prodávaly se knížky, hračky, plyšáci a svíčky. Dárky donesli žáci i učitelé, výtěžek přes 500 korun předal žákovský parlament zookoutku.

ze Základní školy Za Alejí v Uherském Hradišti. Cílem akce bylo představení africké kultury, škola totiž podporuje formou adopce na dálku africké děti. „Všichni žáci (*mimo první a druhé třídy, které měly projektový den v rámci třídy*) byli rozděleni do šestnácti skupin. Po ranním setkávání odcházeli žáci rozřazení do jednotlivých kmenů se svým náčelníkem. Měli zhruba hodinu na to, aby se ve svých kmenech seznámili, vytvořili si jmenovky, název kmene, vymysleli pokřik a domluvili se na další den. V kmenech vždy byli zastoupeni žáci od třetích do devátých ročníků,“ popisuje vítězný projekt Dana Šimíková.

Druhý den ráno se žáci odebrali ke svým kmenům, kde jim náčelníci promítli úvodní prezentaci o Africe. Poté se vydali do jednotlivých dílniček, kde si vyzkoušeli tanec, bubnování, kreslení ornamentů. „Dozvěděli se prostřednictvím dopisů, které posílají, něco nového o adoptovaných spolužácích školy, dále o africkém školství i o tom, jak vlastně funguje adopce na dálku. Vyzkoušeli si také africké tra-

diční hry, zopakovali si nabyté vědomosti z prezentace prostřednictvím kvízu a poslechli si africkou pohádku. Třetí den ve svých třídách žáci se svou paní učitelkou zhodnotili Den Afriky a pouštěli si závěrečnou prezentaci Vánoce v Africe,“ líčí koordinátorka parlamentu.

Dědečku a babičko, vyfoťte si selfičko

Soutěže CEDU Co dělají školy pro demokracii? se účastní pravidelně také zástupci žákovského parlamentu ZŠ Opava. V roce 2014 získali první místo v soutěži o nejhezčí tablo představující projekt, v roce 2017 uspěli s projektem Dědečku a babičko, vyfoťte si selfičko.

„Jde o pokračování projektu na téma porozumění a pomoc mezi generacemi, předávání si zkušeností. Projekt se věnuje společnému trávení času žáků školy a seniorů, naslouchání, porozumění. Kromě akcí pro seniory – vernisáž, besídka, návštěva domova pro seniory, – se jedná o společné tvoření, vaření a práci na počítači s cílem něco se přiučit a něco nového

Za projekt dlouhodobé spolupráce se seniory získala Základní škola Chrast 4. místo v soutěži CEDU Co dělají školy pro demokracii? za rok 2018.

V porotě soutěže Chrast má talent zasedli Dejdar či Salfický

V síti Škola pro demokracii je registrována také Základní škola v Chrastru v okrese Chrudim. Žákovský parlament začal na této škole pracovat před osmi lety. Základní škola Chrast byla jednou ze sedmi experimentálních škol v zemi, které zaváděly parlament na 1. stupni. „Koordinátoři a žáci se podíleli na tvorbě a testování metodik určených pro fungování parlamentů na školách. Po ukončení celého projektu jsme obhájili titul Konzultačního centra pro Pardubický kraj. Žáci se účastnili několika konferencí po celé republice, na nichž prezentovali svoji činnost, několikrát byli pozváni do Poslanecké sněmovny a Parlamentu České republiky,“ připomíná koordinátorka žákovského parlamentu Ivana Celnarová. „Škola podporuje žáky – parlamentáky v jejich aktivitách a učí je přijímat odpovědnost. Není podstatné zorganizovat akci pro veřejnost či spolužáky stoprocentně, ale je pro nás důležité uvědomit si chyby a příště se jich vyvarovat,“ dodává.

„Velkou zkušeností pro starší žáky bylo zapojení do akce Staň se diplomatem pod vedením Pražského studentského summitu, kde si vyzkoušeli své dovednosti v roli diplomata jednoho z členských států Rady bezpečnosti

OSN. Každým rokem připravujeme také takzvané Horké křeslo pro paní ředitelku. Žáci ze tříd se ptají na to, co je zajímavé, paní ředitelka odpovídá. A v současné době se část žáků – parlamentáků zapojila do eTwinningové soutěže Demokracie v nás,“ dodává Ivana Celnarová.

Mezi úspěšné projekty Základní školy Chrast patří reakce na výzvu Fondu Sidus. „Již dvakrát jsme se žáky sepsali motivační dopis se žádostí o finanční příspěvek pro zdravotně postižené spolužáky a pro každého z nich získali deset tisíc korun,“ uvádí Ivana Celnarová.

Pro školu i veřejnost zorganizoval žákovský parlament tři ročníky akce Chrast má talent. V rámci této soutěže se představili žáci – dobrovolníci, kteří předvedli, v čem jsou dobří (*tanec, zpěv, kreslení, animace, hra na nástroj, ukázka sportu, přednes, scénka atd.*) V porotě zasedali rodák z Chrastru Martin Dejdar, dále hokejista Dušan Salfický, Eva Čejková Vašková, ředitelka školy, starostka obce a vítěz předešlého ročníku nebo bývalí žáci školy, kteří aktivně pracovali v parlamentu. „Na tyto akce navazovaly besedy s významnými lidmi, kteří byli nějakým způsobem spojeni s obcí. Podařilo se nám pozvat paní Nađu Konvalinkovou, Evu Čejkovou Vaškovou (*Ženy s.r.o.*), pana Kobo-

silu (vojenského policistu působícího na zahraničních misích), paní Jarou, která se zabývá výrobou cínových šperků, jež vlastní i mnohé významné osobnosti kultury i politiky) a mnoho dalších,“ vyjmenovává Ivana Celnarová.

Dalším významným počinem žákovského parlamentu Základní školy Chrast byla organizace krajské konference žákovských parlamentů Pardubického kraje. Ta se uskutečnila na jaře 2016 pod záštitou náměstkyně hejtmanky a členky rady pro odbor školství v kraji. „Program konference připravovali žáci, vedli své týmy žáků zúčastněných škol, společně diskutovali o činnosti parlamentu, zasedáních, volbách, návštěvách na městských úřadech. Konferenci se stejným zaměřením chystáme i na letošní rok opět v Pardubicích,“ prozrazuje Ivana Celnarová.

Parlamentáci Základní školy Chrast pravidelně organizují ve škole sportovní turnaje podle přání spolužáků ze tříd. Jedná se o florbal a přehazovanou. Několikrát se konalo také autorské čtení, při němž četli žáci ve školní knihovně své vlastní povídky.

Čtvrté místo za projekt setkávání žáků se seniory

V minulém školním roce se žákovský parlament Základní školy v Chrastru zapojil do projektu CIVIS, který se zabývá občanským vzděláváním a vychází z celosvětového programu Active Citizens pod záštitou vzdělávacího programu Varianty organizace Člověk v tísni. „Zapojení do projektu jsme vnímali jako příležitost posílení role školy v životě místního společenství. Během testování metodiky AC (*Aktivního občanství*) žáci na parlamentních schůzkách získávali užitečné dovednosti, naučili se nové metody a postupy, které byly nutné k realizaci mapování a výzkumu v obci. Diskutovali o tom, jaké vlastnosti by měl mít aktivní občan, co je to oceňující zjišťování, jak se sestavuje dotazník, co je to metoda SMART a SWOT analýza, k čemu se dají prakticky využít,“ uvádí Ivana Celnarová.

Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření v komunitě začali členové žákovského parlamentu zvažovat

možnosti, jaký komunitní projekt je v jejich silách, aby jej připravili a uvedli do života. „Vyřadili jsme investiční a dopravní požadavky občanů, které by byly nad naše síly. Děti nejprve vytvořily návrh sportovního dne pro občany města všech generací, jako druhý byl navržen dlouhodobý projekt pro seniory v domě s pečovatelskou službou. Zvolili jsme formu hlasování ve všech 19 třídách naší školy a v 18 třídách vyhrál druhý projekt zaměřený na pravidelná setkávání se seniory,“ popisuje koordinátorka parlamentu.

Členové žákovského parlamentu v době přípravy projektu několikrát navštívili zasedání zastupitelstva města Chrast, kde informovali o záměru projektu a předali vedení města výsledky z dotazníkového šetření – potřeb obyvatelstva města. Od dubna 2018 se pravidelně jedenkrát měsíčně vždy v pondělí odpoledne schází žáci Základní školy Chrast se seniory. „Hrajeme deskové hry, proběhla beseda s odborníkem na bezpečnost – profesionálním hasičem, zdravotní kroužek nacvičoval se seniory základy první pomoci. Se čtenářským klubem jsme si povídali se seniory o pohádkách a knihách. Na podzim žáci připravili zábavnou hru zaměřenou na správné třídění odpadů. Devátáci pobavili seniory hranou pohádkou O Červené Karkulce v angličtině, poté na přání i s českým překladem. V prosinci jsme společně pekli vánoční cukroví a „naložili“ se-

niorům pod stromeček deskové hry a karty,“ vyjmenovává Ivana Celnarová. Peníze na zakoupení her pro seniory získali žáci prodejem výrobků na školním jarmarku.

Za projekt dlouhodobé spolupráce se seniory získala Základní škola Chrast 4. místo v soutěži CEDU Co dělají školy pro demokracii? za rok 2018. Žáci Základní školy Chrast pokračují v setkávání se seniory i v letošním roce.

Venkovní učebna za půl roku

Výstavbu venkovní učebny dokázal prosadit a zorganizovat žákovský parlament Základní školy v Jesenicích u Sedlčan. A to navíc v rekordním čase – od vzniku nápadu do dokončení stavby uplynulo pouhých půl roku.

Žáci nejprve zpracovali návrh celého projektu v powerpointu a se svým nápadem seznámili ředitelku školy a starostu Sedlčan. S prezentací pak začali obcházet podnikatele v blízkém okolí. Z některých setkání si odnášeli příslib pomoci, z jiných finanční částku. Svůj záměr představili i na zasedání zastupitelstva Obecního úřadu v Jesenicích a také zde získali podporu. Jeden z místních podnikatelů poté připravil vizualizaci učebny. Učebnu postavili sponzoři, ale ruku k dílu přiložil každý žák i zaměstnanec školy – dokončovací práce provedli žáci II. stupně se svými učiteli a školnicí. „Výsledkem je prostorný altán, vybavený stoly s lavicemi. Od školního roku 2014/2015

Venkovní učebna
Jesenice u Sedlčan

tak nemusí být žáci za pěkného počasí zavřeni ve třídách, ale mohou se učit přímo uprostřed přírody. V odpoledních hodinách zde odpočívají děti ze školní družiny,“ uvádí ředitelka školy Drahomíra Peštová.

V Plzni zasedal poprvé městský žákovský parlament

Založení městského školního parlamentu inicioval Odbor školství, mládeže a tělovýchovy města Plzně, a to v rámci Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání II (MAP II), který sdružuje více než stovku škol z Plzně a dalších sedmnácti obcí v okolí. Parlament zasedal poprvé ve středu 20. února 2019 na plzeňské radnici. Devatenáct žáků z různých škol se setkali s primátorem města Plzně Martinem Baxou, radní pro oblast školství a s vedoucí Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Plzně Dagmar Škubalovou. „Od založení městského školního parlamentu si slibujeme zvýšení kompetencí mladých lidí pro demokratickou kulturu, zlepšení v oblastech vztahu žáků ke škole, motivace k participaci na životě školy, ale i komunikace žáků mezi sebou a jejich sociální vyspělosti,“ uvedla vedoucí Odboru školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Plzně Dagmar Škubalová.

V rámci městského školního parlamentu se budou žáci pravidelně setkávat s představiteli města a diskutovat o tématech, která si žáci předem odsouhlasí ve svých školních parlamentech. Zasedání se budou konat přibližně dvakrát ročně. Příští setkání se uskuteční na podzim, kdy proběhne volba předsednictva, schválení statutu a loga městského parlamentu. Městský parlament se dále bude scházet s Krajským parlamentem dětí a mládeže Plzeňského kraje, jenž funguje od roku 2016. ■

Základní škola Chrast byla jednou ze sedmi experimentálních škol v zemi, které zaváděly parlament na 1. stupni.